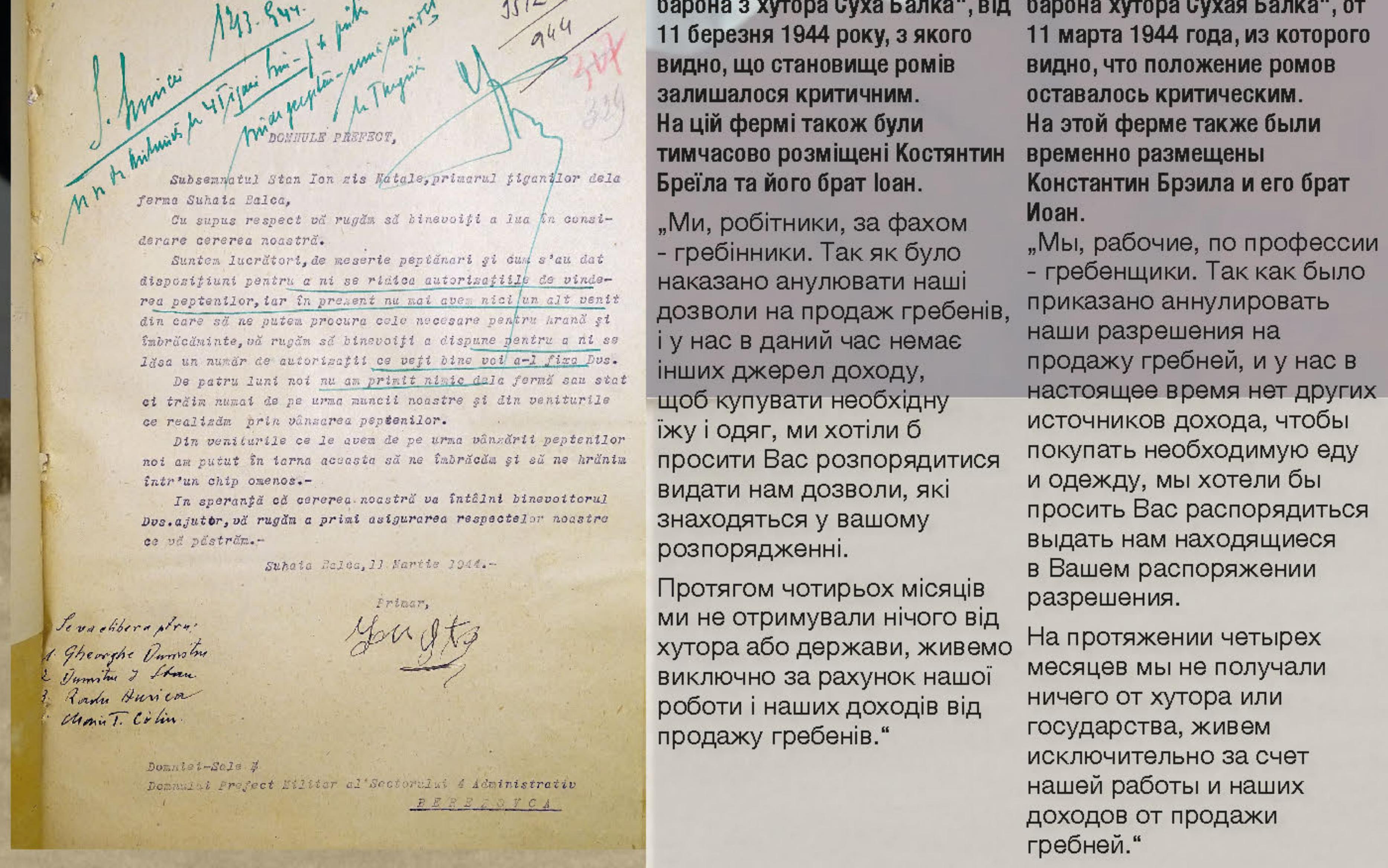

Іоан Брэїла

Бухарест * 1937

Лист Іона Стана, „циганського барона з хутора Суха Балка”, від 11 березня 1944 року, з якого видно, що становище ромів залишалося критичним.

На цій формі також були тимчасові розміщені Константин Брэїла та його брат Іоан.

„Ми, робітники, за фахом - гребніки. Так як було наказано анулювати наші дозволи на продаж гребенів, і у нас в даний час немає інших джерел доходу, щоб купувати необхідну їжу і одяг, ми хотіли б просити Вас розпорядитися віддати нам дозволи, які знаходяться у вашому розпорядженні.

Протягом чотирьох місяців ми не отримували нічого від хутора або держави, живемо виключно за рахунок нашої роботи і наших дохідів від продажу гребенів.”

На протяженні чотирех місяців ми не отримували нічого від хутора або держави, живемо виключно за рахунок нашої роботи і наших дохідів від продажу гребенів.”

«Во время депортации нас оцепила полиция, и никого не подпускали. Соседи не могли вмешаться. Затем нас погрузили на поезд и отправили в Транснистрию»

Нас відправили на принудительні роботи, без зарплати, без достойного жилья. Они нас поселили в конюшнях колхозів. Там они нас держали. С нами обращались как с рабочей скотиной. Там не было никакой гигиени. Мы были полны вшей. Мы были немыты, без медицинської помощи, без пищи, без соли и без мыла.

Мы получили там 100 граммов кукурудзяной муки на человека в день. Мы смешивали ее с водой и готовили как бы оладьи. А так ели, что оставалось после животных. Находили в окрестностях колхозов кукурудзные зерна и собирали их. Как животные.

Зимы там были очень опасными с сильными холодными ветрами. Наш единственный источник тепла – поскольку в этом районе не было лесов,

как у нас дома в Барагані, только равная местность – это перекати-поле, сорняк, который там растет. Когда он высыпал, ветер приносил его, мы его собирали и разжигали из него костер. Это был наш единственный способ согреться и приготовить пищу.

У людей даже не было одягі. То, что на них было одето во время отъезда, сносилось. И, как следствие, они были голыми, босыми и немытыми. Через три или четыре месяца из-за плохих условий и нехватки продуктов питания разразилась эпидемия сыпного тифа. Это была опасная, заразная болезнь.

И люди умирали. Когда полицейские приходили, чтобы забрать людей на работу в поле, они забирали и мертвых. Они бросали их на тележку и отвозили к траншеям.

Жандарми приходили утром. Дубинками они выгоняли всех, кто был здоровее, на работу. Остальные должны были работать в поле. Мы, маленькие дети, должны были выполнять более легкую работу. Мы должны были приносить пустые мешки, чтобы в них можно было что-то грузить. Мы должны были также помогать чистить хлева. Это была та работа, которую мы как дети могли выполнять.

На обратный путь до Бессарабии нам понадобилось более месяца. Потому что часто бомбили с воздуха, и у нас не было поезда, на котором можно было ехать. Мы прорывались без еды, без всего. Никто не мог дать нам еще хоть немножко еды. В Бессарабии были румуни, которые приносили нам времена что-нибудь поесть. Это были жители деревень в окрестностях Кишинева.

Когда нас депортировали, пришли мэр, нотаріус и другие чиновники. Они переписали все наше движимое и недвижимое имущество и подписали протокол. И когда мы вернулись, то обратились в міськраду, і на основании этого протокола нам вернули все, що можна було ще знайти. Але рухоме майно неможливо було знайти. І в хаті абсолютно нічого не було. Віна була порожня.

«Під час депортациї нас оточила поліція, і нікого не підпускали. Сусіди не могли втрутитися. Потім нас повантажили на поїзд і відправили до Трансністриї»

Нас відправили на примусові роботи, без зарплати, без гідного житла. Вони нас поселили в стайннях колгоспів. Там вони нас тримали. З нами поводилися як з робочою худобою. Там не було ніякої гігієни. Ми мали багато вішок. Ми були немиті, без медичної допомоги, без іжі, без солі і без мила.

Ми отримали там 100 граммів кукурудзяної муки на людину в день. Ми смішували її з водою і готували ще як млинці. А загалом ми їли, що залишалося після тварин. Ми знаходили в околицях колгоспів кукурудзяні зерна і збирала їх. Як тварини.

Зими там були дуже небезпечними з сильними холодними вітрами. Наше єдине джерело тепла – осілки в цьому районі не було лісів, як у нас вдома в Барагані, тільки рівна місцевість – це перекотиполе, бур'ян, який там росте. Коли він висихав, вітер приносив його, ми його збирала і розплюювали з нього багаття. Це було наш єдиний спосіб згіртися і приготувати їжу.

У людей навіть не було одягу. Те, що на них було одягнене під час від'їду, зносилося. І як наслідок вони були голими, босими і немитими. Через три або чотири місяці через жалюгідні умови і брак продуктів вибухнула епідемія висипного тифу. Це була небезпечна, заразна хвороба.

І люди вмирали. Коли поліцейські приходили, щоб забрати людей для роботи в полі, вони забирали також мертвих, яких знайшли. Вони кидали їх на візок і відвозили до траншей.

Жандарми приходили вранці. Кийками вони виганяли всіх, хто був здоровіший, на роботу. Решта мусили працювати на полі. Ми, маленькі діти, повинні були виконувати більш легку роботу. Ми повинні були приносити порожні мішки, щоб в них можна було щось вантажити. Ми повинні були також допомагати чистити хліва. Це була та робота, яку ми як діти могли виконувати.

На зворотний шлях до Бессарабії нам знадобилося більше місяця. Тому що часто бомбили з повітря, і у нас не було поїзда, на якому ми могли б їхати. Ми проривалися без продуктів, іжі, без усього. Не було нікого, хто міг би дати нам ще хоч трохи іжі. В Бессарабії були румуни, які приносили нам час від часу щось поїсти. Вони були мешканцями сіл з околицею Кишиніва.

Коли нас депортували, прийшли мер, нотаріус та інші чиновники. Вони переписали все наше рухоме і нерухоме майно та підписали протокол. І коли ми повернулися, ми звернулися в мерію, і на підставі цього протоколу нам повернули все, що можна було ще знайти. Але рухоме майно неможливо було знайти. І в хаті абсолютно нічого не було. Віна була порожня.

